

Årsredovisning

2009

Dnr 2010-015

Address: P.O. Box 50003, SE-104 05 Stockholm, Sweden
Visiting address: The Royal Swedish Academy of Sciences,
Lilla Frescativägen 4

Phone: +46 8 673 96 00 **Fax:** +46 8 15 20 57

E-mail: office@polar.se **Web site:** www.polar.se

Postal Giro Account: 445 58 23-7, VAT SE202100406001

Logistic Centre: Kräftriket 24 C, SE-104 05 Stockholm, Sweden
Phone: +46 8 584 301 30 **Fax:** +46 8 584 301 39

RESULTATREDOVISNING	2
POLARÅRET 2009.....	2
VERKSAMHETSSTYRNING.....	3
<i>Kompetensförsörjning</i>	3
<i>Lokaler och infrastruktur</i>	4
<i>Samverkan</i>	4
Polarveckan.....	4
Polarforum.....	5
VERKSAMHETENS KOSTNADER OCH INTÄKTER	5
<i>Verksamhetens kostnader</i>	5
<i>Verksamhetens intäkter</i>	6
Intäkter av anslag.....	6
Övriga intäkter.....	6
<i>Tjänsteexport</i>	6
EXPEDITIONSVERKSAMHETEN.....	8
<i>Polarforskning – genomförda expeditioner</i>	8
SWEDARP.....	9
SWEDARP 2008/09.....	9
SWEDARP 2007/08.....	10
SWEDARP 2006/07.....	11
SWEDARCTIC	13
SWEDARCTIC 2009.....	13
SWEDARCTIC 2008.....	14
SWEDARCTIC 2007.....	16
<i>Polarforskning – planerade expeditioner</i>	17
SWEDARP.....	17
SWEDARCTIC	17
INTERNATIONELL VERKSAMHET.....	18
INTERNATIONELLA POLARÅRET	19
MILJÖVERKSAMHET	20
<i>Tillstånd att vistas i Antarktis</i>	20
KOMMUNIKATION OCH DOKUMENTATION.....	21
<i>Kontaktverksamhet</i>	21
<i>Webbplats och trycksaker</i>	22
<i>Dokumentation</i>	22
BILAGA	23
RESULTATRÄKNING	25
BALANSRÄKNING	26
ANSLAGSREDOVISNING	27
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER	28
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR	28
NOTER	31
SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER	35
UNDERSKRIFT	36

RESULTATREDOVISNING

Polaråret 2009

Den 1 mars 2009 avslutades Internationella polaråret (IPY), som pågått under två år. Att polaråret avslutats betyder dock inte att forskningen avstannar. Tvärtom har IPY inneburit en ökad medvetenhet om den kritiska roll som polarområdena spelar, något som också avspeglades i forskningspropositionen som regeringen presenterade under hösten 2008.

Under IPY-åren, 2007 och 2008, fick Polarforskningssekretariatet extra resurser, vilket bland annat ledde till att den svenska fjällforskningen med Abisko naturvetenskapliga station fick en framträdande roll under sommaren 2008. Under 2009 har regeringen i budgetpropositionen ytterligare betonat forskning i de svenska fjällen och inlett samtal med Kungl. Vetenskapsakademien om en överföring av Abiskostationen från Kungl. Vetenskapsakademien till Polarforskningssekretariatet.

Internationalisering är en tydlig trend i polarforskningen. För svensk del är isbrytaren Oden en viktig resurs som haft en stor betydelse för samarbete och kontakter med andra länders polarverksamhet. Sedan flera år tillbaka pågår ett samarbete med National Science Foundation (NSF) i USA, som innebär att Oden bryter isränna till den amerikanska forskningsstationen McMurdo och att färden mellan Sydamerika och Antarktis används för ett svensk-amerikanskt forskningsprogram. I förlängningen av detta samarbete har nya möjligheter skapats för svenska forskare att arbeta i Antarktis men även öppnat för gemensamma forskningsintressen i Arktis. Planeringen av forskningssamarbetet med NSF har inneburit en nära koordinering med Vetenskapsrådet kring finansiering och nominering av svenska forskare.

En annan viktig samarbetspartner har varit De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) vars intresse har fokuserats på kontinentalsockeln kring nordöstra Grönland. De svåra isförhållandena har gjort att vetenskapliga undersökningar, som geofysik och seismik, är komplicerade. Under sommaren 2009 gjordes en expedition med GEUS och svenska forskare till området. Det var den andra expeditionen i sitt slag och en tredje insats är under planering. De två expeditionerna har gett svenska forskare goda möjligheter att arbeta i dessa otillgängliga områden med projekt som främst varit inriktade på klimathistoria.

Den viktigaste resursen för Polarforskningssekretariatet och svensk polarforskning är forskarna, vilka i huvudsak har sin hemmabas vid universiteten och vars verksamhet i stor utsträckning finansieras och bedöms av forskningsråden. För att forma expeditioner och skapa en långsiktig planering där vetenskapliga idéer kopplas samman med logistiska möjligheter, krävs en dialog mellan forskarna internt och i samverkan med Polarforskningssekretariatet. En sådan verksamhet har vuxit fram genom Polarforum, där sekretariatet har erbjudit en plattform för planering inom och mellan forskargrupper.

Polarforskningssekretariatet bildades 1984 vilket uppmärksammades under två dagar i oktober. På 25-årsjubileet hölls en kavalkad över de gångna årens verksamhet och en visionär utblick, internationellt och mot framtida vetenskapliga uppgifter. Tillbakablicken visade att de vetenskapliga frågor som stått i fokus under årens lopp fortfarande äger stor giltighet och att de bedömningar som gjordes vid Polarforskningssekretariatets tillkomst kring polarområdenas betydelse i högsta grad är relevanta idag — och sannolikt för en överskådlig framtid. Däremot

är många av de praktiska förutsättningarna kring verksamhet i polarområdena annorlunda. Den tekniska utvecklingen har varit dramatisk och den samhällsekonomiska och politiska omgivningen har genomgått stora förändringar, exempelvis genom den Europeiska unionen och förändrade relationer mellan öst och väst. Polarforskningssekretariatet står således med en utmanande uppgift inför framtiden, att värna om och stödja en allt viktigare vetenskaplig verksamhet i polarområdena med dess globala kopplingar och samtidigt anpassa sig till föränderliga ekonomiska och politiska realiteter.

Riksdagen beslutade i början av 2009 i enlighet med regeringens forsknings- och innovationsproposition Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50). Regeringen förtydligade ett utökat mandat för Polarforskningssekretariatet, främst genom uppgiften att samordna polarforskningens infrastruktur och logistik med forskningen i svenska fjällen med Abisko naturvetenskapliga station som en viktig nod. Polarforskningssekretariatets roll i internationell verksamhet och den växande uppgift som gäller sekretariatets medverkan i internationella förhandlingar kommer att ställa nya krav på organisationen. Sammantaget kan sägas att förändringar i omvärlden med polarområdenas geopolitiska betydelse och de stora globala forskningsfrågorna samt Polarforskningssekretariatets utvidgade mandat, vad gäller svensk subarktisk forskning, monitoring och datamanagement, kommer att kräva en genomgripande översyn av intern struktur och externa relationer. Därför blir anpassning av organisation, resurser och personal en högt prioriterad uppgift under år 2010.

Verksamhetsstyrning

Polarforskningssekretariatet blev en enrådighetsmyndighet den 1 januari 2008, vilket innebär att myndighetschefen är ensam ansvarig för verksamheten. Till myndighetschefens stöd finns ett insynsråd, som regeringen utsett för perioden 6 mars 2008 till och med 31 december 2010. Under 2009 har insynsrådet haft två sammanträden.

Regeringen utsåg i oktober 2009 ny föreståndare och chef för myndigheten med tillträde den 1 januari 2010.

Polarforskningssekretariatet har ett pågående arbete med ett miljöledningssystem. En miljöpolicy antogs 2007 och en miljöplan med övergripande miljömål håller på att tas fram. Policyn och planerna är integrerade i det sedan tidigare pågående miljöarbetet under expeditioner och syftar till att minimera miljöpåverkan från Polarforskningssekretariatets aktiviteter såväl i polartrakterna som i Sverige.

Polarforskningssekretariatet upprättade 2007 en handlingsplan för hur verksamheten, lokalerna och informationen vid myndigheten ska bli tillgänglig för personer med funktionshinder. Arbetet med anpassning av informationen på webbplatsen har prioriterats.

Kompetensförsörjning

Den interna organisationen är indelad i ledning, administrativa enheten, kommunikationsenheten, miljöenheten samt logistikenheten. Planering och genomförande av expeditioner sker i projektform.

I december 2009 var 18 personer tillsvidareanställda, nio kvinnor och nio män. Den fasta personalens kompetens finns inom områdena ledning, teknik, IT, kommunikation, ekonomi och administration samt inom naturvetenskapliga ämnesområden. Majoriteten av personalen har en akademisk grundexamen och tre har doktorsexamen. Åldersfördelningen bland

personalen är spridd mellan 24 år och 65 år. Sjukfrånvaron har under året varit 1,8 %. Personalomsättningen har varit låg. En tillsvidareanställd har slutat och nyrekrytering har skett.

Den fasta personalgruppen kompletteras med extern kompetens för att tillgodose särskilda bemanningsbehov, framför allt i samband med genomförande av expeditioner. Sedan flera år tillbaka har sekretariatet en grupp personer med specifik kompetens som visstidsanställs för expeditioner eller anlitas för andra särskilda uppgifter för att komplettera den fasta personalens kompetens. Under året har tolv personer (2008 18 personer) varit visstidsanställda för särskilda projekt, expeditioner eller som vikarie, varav en för programmet International Study of Arctic Change (ISAC), som Polarforskningssekretariatet sedan 2008 är värd för.

Flera av personalen har lång anställningstid och därvid förvärvat bred och specifikt kunnande inom myndighetens verksamhetsområde varför kompetensöverföring blir en viktig fråga de kommande åren. Den första pensionsavgången beräknas ske under 2010. För att möta den ökade arbetsbelastning som både Internationella polaråret och tjänsteexporten inneburit har flera enheter förstärkts personellt under de senaste åren.

Sekretariatets nya uppgifter kommer att medföra nyrekryteringar som kompletterar nuvarande kompetenser och det planerade övertagandet av Abisko naturvetenskapliga station medför nya kompetenser.

Lokaler och infrastruktur

Polarforskningssekretariatet hyr lokaler hos Kungl. Vetenskapsakademien i Stockholm. Logistikenhetens lokaler är inrymda i närbelägna Kräftriket inom Stockholms universitets område.

I Antarktis finns två svenska forskningsstationer, Wasa och Svea, med infrastruktur i form av fordon, forskningsmoduler och annan fältutrustning.

Utrustning som används ombord på isbrytaren Oden, bland annat laboratoriecontainrar och vinschar för oceanografisk provtagning, förvaras mellan expeditionerna i hamnområdet i anslutning till fartyget.

Samverkan

Samverkan med andra aktörer är ett av Polarforskningssekretariatets viktigaste verktyg för att nå uppsatta mål. Polarforskningssekretariatet har utvecklat en nära samverkan med Vetenskapsrådet kring planering av expeditioner och nominering av forskare till expeditioner framför allt kring isbrytaren Oden och i samarbete med National Science Foundation. Samverkan med forskare, forskningsråd och andra är viktigt för Polarforskningssekretariatets arbete.

Polarveckan

Polarforskningssekretariatet arrangerade i mars 2009 Polarveckan i Ånn, vars syfte var att skapa en arena för forskare och andra intresserade att föra diskussioner om polarrelaterade ämnen, få direktkontakt med sekretariatet och information rörande logistik för forskning i polartrakterna samt få en inblick i den svenska forskningspolitiken kring polarfrågor. Ett drygt hundratal personer deltog, i en eller flera av dagarna, under veckan. Förutom forskare deltog

nordiska samarbetspartner, logistikkontakter, representanter för regeringskansliet, Kungl. Vetenskapsakademien, Vetenskapsrådet och andra myndigheter. Polarveckan kommer att upprepas under 2010.

Polarforum

Under 2009 etablerades Polarforum, som fann sin form under Polarveckan. Polarforum är öppet för polar- och fjällforskare inom alla discipliner. Syftet är att genom arbetsgrupper och nätverk ge mångvetenskapliga kontaktytor mellan forskare och med Polarforskningssekretariatet. Polarforum har ca 250 medlemmar, de flesta aktiva polar- och fjällforskare, som deltar i en eller flera av de nuvarande sju arbetsgrupperna:

- Monitoring
- Marin forskning
- Terrestra polarmiljöer
- Dronning Maud Land, Antarktis
- Human- och samhällsvetenskaperna i polarforskningen
- Fjällforskning
- Atmosfärforskning

Verksamhetens kostnader och intäkter

Intäkterna och kostnaderna varierar stort mellan åren beroende på expeditionernas storlek och inriktning. Forskningssatsningar med omfattande samordning och tung logistik dominerar. Mindre krävande logistik och annat stöd är viktiga för enstaka projekt och återkommande program. Finansiering av de stora expeditionerna har under flera år möjliggjorts genom den flexibilitet som varit möjlig i och med att anslagssparande från ett år har fått användas under ett senare år. Från och med 2009 gäller att anslaget ska avräknas kostnadsmässigt, vilket innebär att Polarforskningssekretariatet inte kan göra utgiftsmässiga avräkningar åren före och/eller efter en expedition genomförs, så som gjordes i samband med expeditionen Beringia 2005. Konsekvensen av det nya sättet att hantera anslag blir att medel måste sparas först innan en stor expedition kan genomföras, eftersom ett års anslag inte täcker kostnaderna för en större egenfinansierad expedition.

Verksamhetens kostnader

Expeditionsverksamheten är den helt dominerande verksamheten där drygt 90 % av de totala kostnaderna hänförs till planerade och genomförda expeditioner. Polarveckan hölls åter efter flera års uppehåll och redovisas som en av verksamheterna. I kostnaderna för Internationellt samarbete ingick under perioden 2006–2008 kostnaderna för sekretariatet för International Arctic Science Committee (IASC), som Polarforskningssekretariatet var värd för och som finansierades av Vetenskapsrådet. Sedan 2008 ingår också kostnaderna för programmet International Study of Arctic Change (ISAC), som har sin hemvist hos sekretariatet, och som finansieras med bidrag från University Corporation for Atmospheric Research (UCAR), USA.

Verksamhetens kostnader (tkr)

	2006	2007	2008	2009
Expeditioner	20 846	115 551	102 240	106 846
Polarveckan	0	0	0	1 281
Miljöverksamhet	334	234	115	99
Internationellt samarbete	4 358	3 537	3 777	3 427
Kommunikation och dokumentation	2 455	2 238	3 039	4 640
Totalt	27 993	121 560	109 171	116 293

Verksamhetens intäkter

Förutom ramanslaget har Polarforskningssekretariatet stora intäkter av tjänsteexport, dvs. avgiftsbelagd verksamhet.

Intäkter av anslag

Ramanslaget har under flera år varit på oförändrad nivå, förutom under åren 2007 och 2008 då sekretariatet fick utökat anslag. Under 2006 användes en stor del av anslaget för utgifter i anslutning till den omfattande expeditionen Beringia 2005. Sekretariatet fick också extra medel, 2 500 tkr i bidrag från anslaget 26:11 Särskilda utgifter för forskningsändamål, för att täcka oförutsedda kostnader i samband med expeditionen. Även under 2007 har en del av anslaget använts till utgifter i samband med Beringia 2005.

Under 2007 och 2008 fick Polarforskningssekretariatet en utökning med drygt 6 000 tkr av ramanslaget till 31 766 tkr respektive 31 949 tkr, vilket har haft en avgörande betydelse för de expeditioner och aktiviteter som genomförts under Internationella polaråret.

Ramanslag med anslagssparande (tkr)

	2006	2007	2008	2009
Ramanslag	25 526	31 766	31 949	26 553
Anslagssparande från föregående år	420	-151	390	861
Disponibelt anslagsbelopp	25 946	31 615	32 339	27 414

Utgiftsprognoser för anslaget har, i enlighet med regleringsbrevet, lämnats vid fem tillfällen till Ekonomistyrningsverkets informationssystem Hermes.

Övriga intäkter

Bland övriga intäkter finns ett årligt bidrag, 160 tkr, från Utrikesdepartementet och avgiftsintäkter i enlighet med 4§ avgiftsförordningen samt bidrag. Under 2009 har sekretariatet också fått 4 000 tkr från anslaget Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. avsedda för sekretariatets delvis utökade uppgifter som presenteras i propositionen Ett lyft för forskning och innovation.

Övriga intäkter (tkr)

	2006	2007	2008	2009
Bidrag från Utrikesdepartementet	160	160	160	160
Bidrag från internationella organisationer	0	149	340	1 187
Intäkter av avgifter enligt 4§	821	178	274	404
Intäkter av tjänsteexport*)	26 898	79 998	66 546	91 145
Övriga avgifter och bidrag	3 781	1 897	3 574	2 580
Finansiella intäkter	42	961	1 470	2 122
Totalt	31 702	83 343	72 364	97 598

*) Exklusive finansiella intäkter

Tjänsteexport

Sedan år 2006 har sekretariatet haft möjlighet att ta ut avgifter för polarforskningsexpeditioner utan den begränsning som följer av 4§ andra stycket avgiftsförordningen, dvs. att tjänsteexporten ska vara av tillfällig natur och uppgå till mindre belopp. Verksamheten inom tjänsteexporten är av två typer; dels samarbeten med delad finansiering från samarbetspartnern och sekretariatet, dels renodlad tjänsteverksamhet där uppdragsgivaren svarar helt för finansieringen.

Intäkter tjänsteexport*) 2006—2008 (tkr)

Expedition/projekt	2006	2007	2008	2009	Totalt
DROMLAN 2005/06	2 101	0	0	0	2 101
Oden Southern Ocean 2006/07	24 799	28 654	0	0	53 453
AGAVE	0	20 784	20	0	20 804
LOMROG	0	21 241	0	0	21 241
Oden Southern Ocean 2007/08	0	9 684	54 318	0	64 002
East Greenland Coring Project	0	0	770	95	865
Oden Southern Ocean 2008/09	0	0	12 000	54 337	66 337
LOMROG II	0	0	0	25 119	25 119
Oden Southern Ocean 2009/10	0	0	0	13 359	13 359
Oden Southern Ocean 2010/11	0	0	0	0	0
Oden, tjänsteexport gemensamt	0	0	0	2	2
Totalt	26 900	80 363	67 108	92 912	267 283

*) Inklusive finansiella intäkter

Expeditionerna Oden Southern Ocean är samarbeten med NSF och LOMROG är samarbete med GEUS. De övriga expeditionerna/projekten har varit direkta uppdrag.

Kostnader tjänsteexport*) 2006—2008 (tkr)

Expedition/projekt	2006	2007	2008	2009	Totalt
DROMLAN 2005/06	2 091	0	0	0	2 091
Oden Southern Ocean 2006/07	10 686	41 645	0	0	52 331
AGAVE	0	17 803	1 528	0	19 331
LOMROG	0	20 316	518	0	20 834
Oden Southern Ocean 2007/08	0	10 677	52 679	0	63 356
East Greenland Coring Project	0	0	921	0	921
Oden Southern Ocean 2008/09	0	0	13 514	52 069	65 583
LOMROG II	0	0	54	21 483	21 537
Oden Southern Ocean 2009/10	0	0	0	14 139	14 139
Oden Southern Ocean 2010/11	0	0	0	838	838
Totalt	12 777	90 441	69 214	88 530	260 962

*) Inklusive finansiella kostnader

En ekonomisk resultatrapport för tjänsteexporten presenteras nedan. Överskottet från verksamheten kommer att användas för drift och underhåll samt nyanskaffning av den infrastruktur för forskning som sekretariatet ansvarar för ombord på isbrytaren Oden.

Tjänsteexport (tkr)

Verksamhet	+/- 2008	Intäkter 2009	Kostnader 2009	+/- 2009	Ack. +/- utgående 2009
Polarforskningsexpeditioner	1 939	92 912	88 530	4 382	6 321

Expeditionsverksamheten

Ur regleringsbrevet:

Polarforskningssekretariatet ska redovisa

- vilka polarexpeditioner som sekretariatet bidragit till, fördelade på expeditioner med svensk respektive utländskt logistikansvar,
- antalet expeditionsdeltagare, fördelade på forskare och logistikpersonal, och uppdelade efter kön, och
- kostnaderna för varje planerad och genomförd expedition, fördelad på personal och utrustning.

Åtterrapporeringen inom de olika verksamheterna ska där så är möjligt ske i form av tidsserier över de tre senaste budgetåren.

Fastställande av forskningsprogram och urval av deltagare i forskningsprojekt är en process som sker genom en fortlöpande dialog med forskarsamhället och berörda forskningsråd. De vetenskapliga prioriteringarna är styrande för den forskning som utförs under expeditionerna. Expeditionsplaneringen ställer stora krav på samarbete mellan forskare, forskningsfinansiärer och internationella aktörer inom polarforskning. Planering av expeditionsverksamhet kräver lång tid — från idé till genomförande av en expedition är tidsrymden lång, ofta två till fyra år. Övergripande beslut behöver tas tidigt, likaså försäkringar om tillräcklig finansiering av verksamheten.

Forskningsprogrammen SWEDARP (Swedish Antarctic Research Programme) och SWEDARCTIC (Swedish Arctic Research Programme) fastställs för varje säsong i samråd med Vetenskapsrådet. Alla expeditioner som sekretariatet stöder har vetenskapligt bedömts i samråd med Vetenskapsrådet.

Förutom 2009 års expeditioner redovisas genomförda expeditioner från och med säsongen 2006/07. De expeditioner som genomförs sydsommaren 2009/10 redovisas som planerade expeditioner.

Polarforskning – genomförda expeditioner

Polarforskningssekretariatet har i huvudsak två plattformar för expeditionslogistik. Den ena är forskningsstationerna Wasa och Svea tillsammans med fordon och annan infrastruktur i Antarktis. Den andra är isbrytaren Oden, som är tillgänglig för forskningsexpeditioner i polarområdena i och med ett mångårigt samarbetsavtal med Sjöfartsverket.

Kostnaderna för expeditionerna varierar beroende på expeditionernas omfattning och inriktning. Expeditionerna tenderar att bli allt mer personalintensiva till exempel genom att sekretariatet ger ett ökat IT- och teknikstöd till forskarna. Den totala kostnaden, oavsett finansiering, för varje expedition redovisas fördelade på personal och utrustning. I kostnaden för personal ingår direkta och indirekta gemensamma personalkostnader. I kostnaden för utrustning ingår varor och tjänster, avskrivningar och fördelade gemensamma övriga kostnader. Kostnaderna för en expedition belastar oftast två budgetår, ibland ännu flera år beroende på planeringstiden och omfattningen av expeditionen. Sammanfattning av genomförda expeditioner finns i bilaga.

SWEDARP

I detta avsnitt redovisas Antarktisexpeditioner under sydsommaren 2008/09 och de två föregående säsongerna, 2007/08 och 2006/07.

SWEDARP 2008/09

SWEDARP 2008/09 bestod främst av forskningsexpeditionen Oden Southern Ocean i samarbete med amerikanska National Science Foundation (NSF). Under säsongen 2008/09 gjordes ett uppehåll av aktiviteterna vid den svenska forskningsstationen Wasa då både de ekonomiska och personella resurserna var begränsade i och med de stora satsningarna som gjorts under Internationella polaråret 2007–2008.

Oden Southern Ocean

För tredje året i rad genomfördes en expedition med isbrytaren Oden till Antarktis i samarbete med NSF, i och med att NSF chartrade Oden med syfte att bryta en isränna till forskningsstationen McMurdo och möjliggöra transporter av förnödenheter till och från stationen. På överfarten från Sydamerika till McMurdo och under ytterligare 20 forskardygn, totalt 37 dagar, arbetade svenska och amerikanska forskare i Amundsen- och Rosshaven. Den marina forskningen var tvärvetenskaplig och involverade miljökemi, kemisk- och fysisk oceanografi, klimatforskning samt epidemiologi och evolutionär biologi. I expeditionen deltog även sekretariatets lärarstipendiat.

I likhet med tidigare år finansierade NSF transit och isbrytningen till McMurdo, medan Polarforskningssekretariatet och NSF delade på kostnaden för forskardygnen. Sekretariatet ansvarade under expeditionen för forskningssamordning och, via Oden, för logistik, IT och läkare.

SWEDARP 2008/09, övriga

Bland övriga expeditioner som fått stöd inom SWEDARP 2008/09 fanns LASHIPA, Large Scale Historical Exploitation of Polar Areas, vars mål var att kartlägga den historiska utvecklingen av exploateringen av polarområdenas naturresurser som ägt rum från 1600-talet fram till idag. 2009 års expedition genomfördes vid valfångststationen i Prince Olav Harbour på Sydgeorgien i syfte att inhämta nya kunskaper om 1900-talets antarktiska valfångstindustri. Sekretariatet har bistått med utrustning och utåtriktad verksamhet.

IceCube

Den svenska forskningen inom det internationella projektet IceCube har under säsongen 2008/09 fått fortsatt stöd. Sekretariatet har sedan 1994 bidragit till uppbyggnad och genomförande av neutrinodektorn AMANDA vid Amundsen-Scottstationen vid Sydpolen, det största vetenskapliga projektet i Antarktis. Projektet är nu inne i en ny fas i och med skapandet av den kubikkilometer stora neutrinodektorn IceCube.

DROMLAN

Dronning Maud Land Air Network (DROMLAN) bildades 2001 och har till syfte att försörja de elva medlemsländerna med flygtransporter till, från och inom Dronning Maud Land i Antarktis. DROMLAN redovisas årligen under expeditionsverksamheten eftersom samarbetet inom organisationen är en förutsättning för genomförande av expeditioner till Dronning Maud Land. Parallellt med verksamheten inom DROMLAN har utvecklats en organisation med fem medlemsländer; Sverige, Norge, Finland, Tyskland och Belgien, som arbetar med fartygstransporter (DROMSHIP). Se även tabell i avsnittet Internationell verksamhet.

SWEDARP 2008/09 – logistikansvar och antal expeditjonsdeltagare

Expedition	Logistikansvar	Forskare		Logistik		Totalt
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Oden Southern Ocean	Sverige	12	17	0	5	34
IceCube	USA	1	8	0	0	9
SWEDARP 2008/09, övriga	Holland	0	5	0	0	5
Summa		13	30	0	5	48

SWEDARP 2008/09 – kostnader (tkr)

År	2008		2009		Totalt
	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	
Oden Southern Ocean	1 411	13 678	262	56 560	71 911
DROMLAN	121	73	34	14	242
IceCube	2	1	0	0	3
SWEDARP 2008/09, övriga	9	44	25	16	94
Summa	1 543	13 796	321	56 590	
Totalt		15 339		56 911	72 250

SWEDARP 2007/08

SWEDARP 2007/08 dominerades av Japansk-svenska Antarktisexpeditionen (JASE) i Dronning Maud Land och av isbrytarexpeditionen Oden Southern Ocean i samarbete med amerikanska NSF.

JASE – Japanese-Swedish Antarctic Expedition

JASE, en japansk-svensk bandvagnstravers som förberetts i sju år, genomfördes säsongen 2007/08. Denna glaciologiska travers ingick i ITASE (International Trans-Antarctic Scientific Expedition), ett internationellt nätverk av traverser som kartlägger Antarktis. De övergripande frågeställningarna rör klimatvariationer under de senaste istiderna. Den svenska delen av JASE startade från forskningsstationen Wasa med fyra bandvagnar och på den antarktiska högplatån mötte svenskarna den japanska bandvagnskaravanen, som utgått från den japanska forskningsstationen Syowa. Efter utväxling av viss utrustning och personal vände karavanerna tillbaka till sina forskningsstationer. De svenska deltagarna färdades ca 300 mil på hög höjd och i sträng kyla under drygt sju veckor med bandvagnarna. Unika mätningar gjordes med hjälp av snö- och isradarsystem på bandvagnarna. Dessutom undersöktes, genom fjärranalys och provtagning av is och snö, processer såsom snöackumulation och glaciärbildning, isrörelser, samt markförhållanden och sjösystem under inlandsisen. Sekretariatet svarande under expeditionen för logistiksamordning, teknik, kommunikation och läkare.

Dronning Maud Land

I samarbete med finska forskningsprogrammet i Antarktis, FINNARP, fortsatte atmosfärfysikerna arbetet med datainsamling kring meteorologiska fenomen, partiklar och vågor i atmosfären och troposfären med hjälp av radaranläggningen Moveable Atmospheric Radar for Antarctica (MARA) som uppfördes vid Wasa säsongen 2006/07. De svenska forskarna vistades vid den finska forskningsstationen Aboa. Den närbelägna svenska forskningsstationen Wasa var endast bemannad vid start och avslut av JASE. För monitoringverksamheten genomfördes underhåll och översyn av instrument samt insamling av loggade data.

Oden Southern Ocean

Isbrytaren Oden återvände för andra gången till Antarktis med ett brett svensk-amerikanskt forskningsprogram, som arbetats fram i samarbete mellan Polarforskningssekretariatet, NSF och Vetenskapsrådet. NSF chartrade 2007/08, precis som 2006/07 och 2008/09, Oden för att bryta en isränna i Rosshavet till forskningsstationen McMurdo. På färden från Sverige till Sydamerika deltog två forskningsprojekt med kontinuerliga vatten- och luftprovtagningar. På överfarten från Sydamerika till Antarktis, och under ytterligare 20 forskningsdygn, undersökte de svenska och amerikanska forskarna bland annat koldioxidsystemet, biogeokemiska processer, halogenerade kolväten och ozonnedbrytning samt miljögifter. Sekretariatet och NSF delade på kostnaden för forskningsdygnen, medan NSF finansierade transit och isbrytningen. Förutom forskare och logistikpersonal deltog även en svensk konstnär och en amerikansk lärare ombord. Lärare, konstnär och amerikanska forskningstekniker redovisas som forskare i tabellen nedan. Sekretariatet ansvarade för logistiksamordning, IT, teknik och läkare.

SWEDARP 2007/08, övriga

IceCube och DROMLAN genomfördes med ungefär samma omfattning och inriktning som beskrivs under SWEDARP 2008/09.

SWEDARP 2007/08 – logistikansvar och antal expeditjonsdeltagare

Expedition	Logistikansvar	Forskare		Logistik		Totalt
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
JASE	Sverige	2	5	0	4	11
Dronning Maud Land/MARA	Sverige/Finland	1	1	0	0	2
Oden Southern Ocean	Sverige	15	13	2	3	33
IceCube	USA	0	8	0	0	8
Summa		18	27	2	7	54

SWEDARP 2007/08 – kostnader (tkr)

År	2006–2007		2008		2009		Totalt
	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	
JASE + MARA	1 395	4 849	862	1 254	24	0	8 384
Oden Southern Ocean	2 124	11 515	799	54 654	0	0	69 092
DROMLAN	11	13	3	19	0	0	46
IceCube	3	1	0	0	0	0	4
SWEDARP 2007/08, övriga	3	1	0	0	0	0	4
Summa	3 536	16 379	1 664	55 927	24	0	
Totalt		19 915		57 591		24	77 530

SWEDARP 2006/07

Satsningen under Antarktissäsongen 2006/07 var inriktad på aktiviteter i anslutning till forskningsstationen Wasa samt forskningsarbete i samband med isbrytaren Odens första resa till Antarktis.

Dronning Maud Land

Verksamheten säsongen 2006/07 i Dronning Maud Land (DML) var den första i en serie på tre säsonger avseende forskningsplanering, kunskapsuppbyggnad och förberedelser kring logistik samt utplacering och utprovning av material. Denna första säsong var inriktad på det atmosfärfysiska projektet MARA, underhållsarbete på stationerna samt förberedelser inför

kommande forskningsprogram, framför allt Japanese-Swedish Antarctic Expedition (JASE). Forskarna inom MARA-projektet installerade en stor radarantenn (50 m x 50 m), som under flera år ska studera partiklar och vågor i atmosfären och troposfären samt vissa meteorologiska fenomen över Antarktis.

Monitoringverksamheten fortsatte med utplacering och underhåll av instrument på Wasa och Svea. Monitoring sker inom geodesi, meteorologi i samarbete med holländska forskare, och inom seismografi i samarbete med tyska forskare.

Logistiskt blev den drygt tre månader långa expeditionen komplicerad då transportererna från fartyget Ivan Papanin vid tilläggsplatsen vid iskanten till forskningsstationen blev mer riskfylld än beräknat på grund av svåra is- och väderförhållanden. Under expeditionen ansvarade sekretariatet för expeditionsledning, logistik och teknik.

Sekretariatet gav även stöd till en forskare som deltog i ett svensk-tysk-japanskt projekt, ANTSYO II/AGAMES, i Dronning Maud Land. Med avancerad instrumentering ombord på flygplan studerades bland annat hur solinstrålningen reflekteras och växelverkar med partiklar i troposfären.

Oden Southern Ocean

Säsongen 2006/07 gjorde isbrytaren Oden sin premiärtur till Antarktis. Genom en överenskommelse mellan det amerikanska forskningsrådet NSF, Polarforskningssekretariatet och Sjöfartsverket fick Oden i uppdrag att bryta en isränna till den amerikanska forskningsstationen McMurdo. Isrännan i Rosshavet är nödvändig för fartyg som transporterar utrustning och förnödenheter till forskningsstationen.

Forskningsprogrammet under transiten från Sydamerika till den antarktiska kontinenten hade marin inriktning. Forskare från Sverige, USA och Chile arbetade med bland annat biogeokemiska processer, marinbiologi, havsisens utbredning samt ett projekt om organiska miljögifter. I expeditionen deltog också ett program för utåtriktad verksamhet med fyra lärare och en vetenskapsjournalist. Sekretariatet ansvarade för logistisk samordning, IT och läkare.

SWEDARP 2006/07, övriga

AMANDA/IceCube och DROMLAN genomfördes med ungefär samma omfattning och inriktning som 2008/09.

SWEDARP 2006/07 – logistikansvar och antal expeditionsdeltagare

Expedition	Logistikansvar	Forskare		Logistik		Totalt
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Dronning Maud Land	Sverige	0	3	1	5	9
Dronning Maud Land/ ANTSYO II/AGAMES	Tyskland	0	1	0	0	1
Oden Southern Ocean	Sverige	10	8	1	2	21
AMANDA/IceCube	USA	0	9	0	0	9
Summa		10	21	2	7	40

SWEDARP 2006/07 – kostnader (tkr)

År	2006		2007		Totalt
	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	
Expedition					
Dronning Maud Land	1 995	1 926	734	3 106	7 761
Oden Southern Ocean	708	11 197	75	41 674	53 654
DROMLAN	158	79	30	21	288
IceCube	3	1	7	3	14
SWEDARP 2006/07, övriga	79	45	0	0	124
Summa	2 943	13 248	846	44 804	
Totalt		16 191		45 650	61 841

SWEDARCTIC

I detta avsnitt redovisas 2009 års Arktisexpeditioner och de två tidigare årens expeditioner inom SWEDARCTIC.

SWEDARCTIC 2009

LOMROG II – Lomonosov Ridge off Greenland

De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) tillsammans med svenska forskare fortsatte den kartläggning av kontinentalsockeln norr om Grönland och mot Lomonosovryggen i Arktis som påbörjades 2007. Expeditionen finansierades till största delen av GEUS och till en mindre del av anslagsmedel. En grupp svenska maringeologer deltog inom ramen för det danska projektet. De övriga svenska forskarna deltog med projekt inom zoökologi och maringeologi. Både lärar- och konstnärsprogrammen hade vardera en deltagare på expeditionen. Sekretariatet svarade under den sex veckor långa expeditionen för logistiksamordning, IT och läkare samt via Oden för helikopterbesättning.

Innan expeditionen startade gjordes en testtur, med test av instrument och ett flerstråligt ekolod där även ett femtontal representanter för sex länders polarorganisationer deltog som ett led att visa isbrytaren Oden i arbete.

Kinnvika 2007–2009

Kinnvikaprojektet redovisas samlat för de tre år som det pågått. Under det förra polaråret, Internationella geofysiska året (IGY) 1957–58, etablerades den svensk-finsk-schweiziska forskningsstationen Kinnvika på Nordostlandet, Svalbard. År 2007 nystartades verksamheten där genom ett internationellt tvärvetenskapligt projekt som under IPY utnyttjade stationen som bas för expeditioner till och kring glaciärerna Aust- och Vestfonna. Kinnvikaprojektet har en bred vetenskaplig inriktning där forskning om klimatförändringar och människans påverkan, liksom klimat- och miljöövervakning har en framträdande plats. Forskningen omfattade olika områden såsom glaciologi, mikrobiologi och ekotoxikologi.

Kinnvikaexpeditionerna under åren 2007–2009 har genomförts som ett samarbete mellan Polarforskningssekretariatet, projektledningen vid Uppsala universitet, polska vetenskapsakademin och Arctic Centre i Finland. Polarforskningssekretariatet har, i samverkan med övriga deltagande länder, haft huvudansvaret för logistiken.

Kinnvika har genomförts under en eller flera perioder under de tre åren med vår- och sommarkampanjer. Under år 2009 slutfördes Kinnvikaprojektet och stationen återställdes, i enlighet med Sysselmannens riktlinjer, till skicket innan projektet startade.

Kinnvika 2007–2009 – kostnader (tkr)

År	2006	2007	2008	2009	Totalt
Kinnvika 2007	42	947	0	0	989
Kinnvika 2008	0	84	1 353	28	1 465
Kinnvika 2009	0	0	117	2 201	2 318
Totalt	42	1 031	1 470	2 229	4 772

SWEDARCTIC 2009, övriga

För den enskilde forskaren eller forskargruppen kan även stöd i mindre omfattning vara avgörande för möjligheten att kunna genomföra ett projekt i polartrakterna. Under sommaren 2009 gav sekretariatet stöd till projekt på Grönland, Svalbard och svenska fjällen genom lån av utrustning, rådgivning och liknande.

SWEDARCTIC 2009 – logistikansvar och antal expeditjonsdeltagare

Expedition	Logistikansvar	Forskare		Logistik		Totalt
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
LOMROG II	Sverige	4	26	2	7	39
Kinnvika 2009, vår	Sverige	1	10	0	4	15
Kinnvika 2009, sommar	Sverige	5	23	0	1	29
SWEDARCTIC 2009, övriga	Varierande	0	8	0	0	8
Summa		10	67	2	12	91

SWEDARCTIC 2009 – kostnader (tkr)

År	2008		2009		Totalt
	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	
LOMROG II	98	36	1 827	25 269	27 230
Kinnvika 2009	74	43	931	1 270	2 318
SWEDARCTIC 2009, övriga	0	0	10	12	22
Summa	172	79	2 768	26 551	
Totalt		251		29 319	29 570

SWEDARCTIC 2008

Sommaren 2008 var intensiv med två fartygsexpeditioner, en med isbrytaren Oden och en med det ryska forskningsfartyget Jacob Smirnitskyi. Dessutom samordnade sekretariatet, som ett särskilt IPY-initiativ, Arktiska Sverige, en tvärvetenskaplig satsning i de svenska fjällen. Polarforskningssekretariatet var också varit involverad i planeringen och genomförandet av en kommersiell charter av isbrytaren Oden, East Greenland Coring Project. I början av sommaren 2008 genomfördes tester av Odens utrustning och multibeaminstrument under färd i området runt Svalbard. I samband med dessa testturer fick de nordiska tronföljarna, i sin roll som beskyddare av IPY i sina respektive länder, information om olika polarforskningsprojekt. Oden fick också besök av Sveriges högskole- och forskningsminister och tre gymnasieelever, vinnarna av tävlingen Polarresan som sekretariatet genomfört i samband med Linnéjubileet.

ASCOS – Arctic Summer Cloud Ocean Study

Sommaren 2008 genomfördes, med Oden som plattform, projektet Arctic Summer Cloud Ocean Study som var ett internationellt och tvärvetenskapligt forskningsprogram med syfte att förstå viktiga klimatprocesser i centrala Arktis och dess påverkan på det globala klimatet. Projektet som vetenskapligt koordineras av svenska forskare, hade deltagare från ett flertal länder, främst USA, Finland, Schweiz och Storbritannien. Deltagarna representerade flera vetenskapliga ämnen; gas- och aerosolkemi, aerosolfysik, marinbiologi, oceanografi och meteorologi.

Huvuddelen av den 40 dagar långa expeditionen genomfördes med fartyget förankrat vid ett isflak i närheten av Nordpolen. Forskningsarbetet utfördes ombord på fartyget och på isflaket samt med hjälp av bland annat ballong, helikopter och med ett landbaserat flygplan. Sekretariatet ansvarade för logistisk samordning, IT, helikopterstöd och läkare.

Arktiska Sverige

Inom ramen för Internationella polaråret (IPY) ansvarade Polarforskningssekretariatet för första gången för en forskningsinsats i Sverige sommaren 2008.

Polarforskningssekretariatet, tillsammans med IPY-kommittén, beslutade att stödja svenska IPY-projekt med fältarbete förlagt till norra Sverige. Förutom anslagsfinansieringen har den svenska IPY-kommittén bidragit med 650 tkr till Arktiska Sveriges logistik. Beslutet innebar en medverkan till kraftsamling kring de befintliga forskningsplattformarna i den svenska fjällkedjan från Abisko i norr till Helagsfjällen i söder och med fältläger på strategiska platser. Sekretariatets insatser bestod i planering och samordning av forskning och helikopterstöd, fältläger, kommunikationslösningar och utåtriktade aktiviteter. Forskningsprojekten, som var tvärvetenskapliga, t.ex. naturgeografi, geologi, zoologi, arkeologi, var till stor del inriktade på klimatförändringar, naturliga såväl som de som orsakats av mänsklig påverkan.

Forskningsprojekten indelades i fyra teman:

- klimatets påverkan på glaciärers utveckling,
- relationer mellan växter och djur i fjällmiljö samt kopplingen till människans historiska användning av markerna,
- klimatförändringarnas effekt på de känsliga ekosystemen i fjällkedjan,
- förändringar över tid i förekomst av djur, människans utnyttjande av naturresurser och geologiska processer.

ISSS-08 – International Siberian Shelf Study 2008

Svenska forskare genomförde under sex veckor sommaren 2008 i samarbete med den ryska vetenskapsakademien en studie av 4 000 km av den sibiriska ishavskusten från Barents hav till Lenafloden. Projektet studerade klimatpåverkan och flödet av organiska ämnen från de sibiriska floderna genom att undersöka bland annat växthusgaser, marinbiologi, spårämnen och järnisotoper. Det ryska forskningsfartyget Jacob Smirnitskyi användes som bas och sekretariatet bistod med planering, internationella avtal, utrustning och mobilisering av fartyget samt utåtriktad verksamhet.

SWEDARCTIC 2008 – logistikansvar och antal expeditionsdeltagare

Expedition	Logistikansvar	Forskare		Logistik		Totalt
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
ASCOS	Sverige	13	20	1	9	43
Arktiska Sverige	Sverige	15	33	2	4	54
Kinnvika 2008	Sverige	7	26	0	4	37
ISSS-08	Ryssland	7	9	0	0	16
SWEDARCTIC 2008, övriga	Varierande	4	17	0	0	21
Summa		46	105	3	17	171

Kostnader SWEDARCTIC 2008 (tkr)

År	2007		2008		2009		Totalt
	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	
ASCOS	175	89	2 371	17 129	138	68	19 970
Arktiska Sverige	87	46	1 436	1 822	10	2	3 403
Kinnvika 2008	53	31	650	703	18	10	1 465
ISSS-08	0	0	316	1 165	9	4	1 494
SWEDARCTIC 2008, övriga	0	0	63	66	4	2	135
Summa	315	166	4 836	20 885	179	86	
Totalt		481		25 721		265	26 467

SWEDARCTIC 2007

Sommaren 2007 omfattade ett arktiskt program för isbrytaren Oden med två expeditioner som föregicks av testturer. Även landbaserade expeditioner till Svalbard och Grönland fick logistiskt stöd.

AGAVE – Arctic Gakkel Vents

AGAVE var ett uppdrag inom tjänsteexportverksamheten och National Science Foundation svarade för finansieringen. En forskargrupp från Woods Hole Oceanographic Institution, USA, ledde projektet som undersökte livsformer i de hydrotermala utloppen från jordens kärna på havsbotten. Sekretariatet svarade under den sex veckor långa expeditionen för expeditionsplanering, väderprognoser och istjänst, helikopter, IT, logistik, läkare, multibeamoperatörer och CTD-tekniker.

LOMROG – Lomonosov Ridge off Greenland

Den första LOMROG-expeditionen planerades och genomfördes i samarbete med GEUS och svenska forskare. Syftet med den dryga fem veckor långa expeditionen var att göra maringeologiska och oceanografiska undersökningar i området norr om Grönland och vid Lomonosovryggen i Arktiska oceanen. Den västligaste delen av området är svårforcerat på grund av mycket tjock flerårsis. För att nå de önskade områdena chartrade sekretariatet, på uppdrag av GEUS, en rysk atomisbrytare av det statsägda företaget Murmansk Shipping Company. Finansiering av expeditionen var delad mellan GEUS och sekretariatet, som ansvarade för ledningsfunktion, IT-support, logistik, läkare och helikopter.

SWEDARCTIC 2007, övriga

För den enskilde forskaren eller forskargruppen kan även stöd i mindre omfattning vara avgörande för möjligheten att kunna genomföra ett projekt. Under sommaren 2007 gav sekretariatet stöd till flera projekt genom lån av utrustning, myndighetskontakter, rådgivning och liknande.

SWEDARCTIC 2007 – logistikansvar och antal expeditionsdeltagare

Expedition	Logistikansvar	Forskare		Logistik		Totalt
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
Test-AGAVE	Sverige	2	23	2	8	35
Test-LOMROG	Sverige	0	14	0	4	18
AGAVE	Sverige	9	21	0	9	39
LOMROG	Sverige	11	23	1	6	41
Kinnvika 2007	Sverige	7	21	0	3	31
SWEDARCTIC 2007, övriga	Varierande	12	28	0	0	40
Summa		41	130	3	30	204

SWEDARCTIC 2007 – kostnader (tkr)

År	2006		2007		2008		Totalt
	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning	
AGAVE	0	0	1 211	16 592	0	1 518	19 321
LOMROG	517	211	1 468	29 205	2	531	31 934
Kinnvika 2007	30	12	548	399	0	0	989
Arktiska Sverige	121	51	27	13	0	0	212
SWEDARCTIC 2007, övriga	80	32	146	85	0	0	343
Summa	748	306	3 400	46 294	2	2 049	
Totalt		1 054		49 694		2 051	52 799

Polarforskning – planerade expeditioner

I detta avsnitt redovisas expeditioner som genomförs säsongen 2009/10 i Antarktis och expeditioner som planeras. Dessutom beskrivs planer och samarbeten inom forskning, logistik och expeditioner, liksom Polarveckan och Polarforum.

SWEDARP

SWEDARP 2009/10 innefattar verksamhet både vid forskningsstationen Wasa och marin forskning i samband med Odens färd till den amerikanska forskningsstationen McMurdo.

Vid forskningsstationen Wasa domineras arbetet av logistikverksamhet med översyn och reparation av utrustning för att avsluta den treåriga satsningen, som inleddes 2006/07 och kulminerade med JASE säsongen 2007/08, samt förberedelser inför kommande års forskningsverksamhet. Under säsongen 2009/10 fortsätter arbetet med MARA-projektet. Forskningsarbete med Wasa som bas väntas fortsätta de kommande åren. Logistikinsatser beräknas fortsätta ytterligare några år för underhåll av stationen och dess infrastruktur för att ha en funktionell och effektiv bas för forskningsarbete i stationens närområde.

Samarbetet med NSF kring isbrytaren Oden och forskning i Antarktis fortsätter de kommande åren. Polarforskningssekretariatet har samarbetsavtal med NSF om årliga expeditioner till McMurdo till och med säsongen 2011/12. Vetenskapsrådet har i samråd med sekretariatet beslutat om särskilda forskningsmedel för Odenexpeditioner till Antarktis säsongerna 2010/11 och 2011/12. Sekretariatet har vidare initierat diskussioner med NSF om möjlighet att utöka det goda samarbetet till att omfatta även landbaserade projekt, i både Arktis och Antarktis.

SWEDARCTIC

I Arktis väntas samarbetet kring Lomonosovryggen/Arktiska oceanen med danska GEUS fortsätta. Planering pågår för en satsning i Tajmyr i ryska Arktis sommaren 2010, med tre projekt inom geologi och paleozoologi. I det längre perspektivet har flera större svenska forskargrupper anmält intresse för att genomföra en större Oden-expedition i Arktiska oceanen inom de närmaste åren. En sådan expedition kräver flera års förberedelser och samlande av resurser.

Kostnader för planerade expeditioner (tkr)

Expedition	2008		2009	
	Personal	Utrustning	Personal	Utrustning
Dronning Maud Land 2009/10	115	43	1 722	2 309
Oden Southern Ocean 2009/10	0	0	1 008	14 303
DROMLAN 2009/10	0	0	193	89
SWEDARP 2009/10, övriga	0	0	49	27
Tajmyr 2010	32	12	327	148
SWEDARCTIC 2010	0	0	62	22
Oden Southern Ocean 2010/11	0	0	31	35
SWEDARP 2010/11, övriga			1	1

Internationell verksamhet

Ur regleringsbrevet:

Polarforskningssekretariatet ska översiktligt redovisa internationell verksamhet där sekretariatet medverkat, särskilt verksamheten kring isbrytaren Oden, och internationella förhandlingar där sekretariatet deltagit i en rådgivande funktion.

Det arktiska samarbetet har under året haft fokus på Arctic Science Summit Week (ASSW) som ägde rum i mars månad i Bergen, Norge. Syftet med ASSW är att ge tillfälle till internationell koordinering, samarbete och samverkan i Arktis. Under ASSW möts arktiska organisationer, till exempel International Arctic Science Committee (IASC), European Polar Board (EPB) och Forum of Arctic Research Operators (FARO). Sekretariatets personal deltar i arbetet inom flera av dessa organisationer.

Antarctic Treaty Consultative Meeting XXXII (ATCM) och Committee on Environmental Protection Meeting XII (CEP) hölls i april i Baltimore, USA. Polarforskningssekretariatet var representerat med flera personer i rådgivande funktion till den svenska delegationen både i förberedelsearbetet och under mötena. Sekretariatet har också deltagit i Meeting of Experts on the Management of Ship-borne tourism in the Antarctic Treaty Area i Nya Zeeland. Antarktisdördraget har under året firat 50-årsjubileum. Med anledning av denna händelse hölls konferensen Antarctic Treaty Summit i Washington D.C. i december. Sekretariatets chef, svenska forskare och representanter från UD medverkade i programmet.

Sekretariatet deltog i Council of Managers of National Antarctic Programs (COMNAP), årliga möte i augusti 2009 i Punta Arenas, Chile. Flera viktiga frågor behandlades; bland annat rekommendationer inom International Maritime Organization (IMO) om förbud mot tjockolja i Antarktis, samordnat ansvar för Search and Rescue (SAR) i Antarktis, regionalt logistiksamarbete i Antarktis samt COMNAP:s nya arbetsmodell. Polarforskningssekretariatet kommer att vara värd för mötet 2011.

Sekretariatet har också varit representerat i bilaterala forskningsöverläggningar på regeringsnivå med USA och med Japan i april månad i Washington D.C. respektive Tokyo.

Den europeiska verksamheten med European Polar Board (EPB) inom European Science Foundation (ESF) och European Polar Consortium har också varit en del av Polarforskningssekretariatets internationella engagemang, med möten i mars i Bergen och i oktober i Bryssel. I detta, liksom i det bredare internationella samarbetet, spelar den nordiska samordningen en väsentlig roll.

Polarforskningssekretariatet var under åren 2006–2008 värd för sekretariatet för International Arctic Science Committee (IASC), vars sekretariat finansierades av Vetenskapsrådet. IASC-sekretariatet flyttade vid årsskiftet 2008/09 till Alfred-Wegener-Institut i Potsdam, Tyskland.

Hösten 2008 startade programmet International Study of Arctic Change (ISAC) sin verksamhet förlagd till Polarforskningssekretariatet. Verksamheten vid ISAC finansieras av amerikanska University Corporation for Atmospheric Research (UCAR).

Polarforskningssekretariatet är medlem i och betalar medlemsavgifter till organisationerna COMNAP, EPB/ESF och Noncommercial Partnership of the Coordination of Northern Sea Route Usages.

Polarforskningssekretariatets samarbete med Sjöfartsverket kring isbrytaren Oden är nyckeln till det framgångsrika nyttjande av Oden för svensk och internationell forskning. Det internationella samarbetet kring isbrytaren Oden har framför allt kretsat kring expeditonsverksamheten tillsammans med amerikanska NSF och verksamhet i Antarktis och med GEUS för verksamhet i Arktis. Ett av trumfkorten med Oden, förutom dess utmärkta egenskaper som isbrytare, är den avancerade forskningsutrustning som finns ombord med bland annat ett multibeamekolod. Under en testresa norr om Svalbard i juli månad inbjöds företrädare för andra nationers polarorganisationer till studiebesök ombord. I denna grupp ingick också representanter för Sjöfartsverkets ledning. Se även expeditonsverksamheten.

Representation i internationella organisationer 2009

Organisationer/nätverk	Uppgift
COMNAP – Council of Managers of National Antarctic Programs	Ledamot
DROMLAN – Dronning Maud Land Air Network	Ledamot
DROMLAN Operations Group	Ledamot
DROMSHIP – Dronning Maud Land Ship Network	Ledamot
FARO – Forum of Arctic Research Operators	Ledamot
EPB – European Polar Board	Styrelseledamot
EOC – Education Outreach Communications Taskforce	Ledamot
ISIRA – International Science Initiative in the Russian Arctic	Ledamot

Internationella polaråret

Ur regleringsbrevet:

Polarforskningssekretariatet ska redovisa hur och i vilken omfattning sekretariatet medverkat i det Internationella polaråret (IPY) samt hur sekretariatets verksamhet bidragit till att öka svenska polarforskarens medverkan i IPY.

Internationella polaråret avslutades den 1 mars 2009 och uppmärksammades på olika sätt världen över. I Sverige arrangerade den svenska IPY-kommittén tillsammans med Nordiska rådet och Norden i Fokus ett seminarium i Riksdagshuset med temat Arktis – en region i förändring och gav ut en skrift, Polförskjutningar. Skriften belyser det mångfacetterade spektrum av intressen som berör Arktis och Antarktis med vetenskap, naturresurser, miljöskydd och geopolitiska spänningar.

Internationella polaråret 2007–2008, som omfattade perioden 1 mars 2007–1 mars 2009, utlystes av International Council for Science (ICSU) och World Meteorological Organization (WMO) för att sätta fokus på forskning i polarområdena. Det första internationella polaråret genomfördes 1882–83, det andra 1932–33 och Internationella geofysiska året 1957–58.

Polarforskningssekretariatets verksamhet under IPY har byggts på expeditioner och samarbeten samt den nationella IPY-strategin. Sverige har identifierat forskningsstationerna Wasa och Svea i Antarktis, isbrytaren Oden och forskningsstationerna i Abisko och Tarfala som viktiga svenska forskningsplattformar. För både SWEDARP och SWEDARCTIC innebar 2007 och 2008 kulmen på de stora IPY-satsningarna, följt av viss fältverksamhet från hösten 2008 till hösten 2009.

För Polarforskningssekretariatets del innebar IPY ett stort antal aktiviteter, vissa extra resurser, samt ökad uppmärksamhet kring polarfrågor generellt. Polarområdena kom i fokus geopolitiskt, genom klimatfrågans aktualitet och i samband med debatten kring samhällsutveckling och levnadsvillkor för de arktiska befolkningarna. Inom ramen för IPY kom även det subarktiska området i norra Sverige att uppmärksammas och sekretariatet genomförde en satsning, Arktiska Sverige, för att knyta samman och logistiskt stärka den svenska fjällforskningen.

Det Internationella polaråret har också inneburit en fortsättning på samfinansiering av expeditioner med andra länder och möjligheten att bedriva tjänsteexport är av avgörande betydelse. Internationella polaråret har varit integrerat i all verksamhet som Polarforskningssekretariatet bedrivit under de senaste åren.

Personalen har deltagit i arbetsgrupper och organisationer som arbetat med IPY-relaterad verksamhet. Sekretariatet har också aktivt deltagit i Svenska kommittén för Internationella polaråret 2007–2008 och chefen för sekretariatet ingick i både kommittén och dess verkställande utskott. Sekretariatet var också representerat i arbetsgruppen för logistik och i arbetsgruppen för utåtriktade aktiviteter.

Miljöverksamhet

Ur regleringsbrevet:

Polarforskningssekretariatet ska redovisa och utvärdera sitt arbete för att skydda miljön i polartrakterna i samband med svenska verksamheter och översiktligt beskriva den internationella miljöverksamheten. Sekretariatet ska redovisa antalet ansökningar om tillstånd för vistelse i Antarktis och antalet beviljade tillstånd fördelade på forskning respektive annan verksamhet. Kostnaderna för verksamhet relaterad till internationella åtaganden, för tillståndsprövning samt för tillsyn över svensk verksamhet i Antarktis ska redovisas.

För den svenska verksamheten i Antarktis har under 2009 gjorts en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av den marina forskningen ombord på isbrytaren Oden och en MKB för verksamheten vid den svenska forskningsstationen Wasa i Antarktis.

Tillstånd att vistas i Antarktis

Lag (2006:924) om Antarktis innebär att alla svenska medborgare ska ha tillstånd för att besöka Antarktis. Det behöver inte nödvändigtvis vara ett svenskt tillstånd, ett tillstånd utfärdat av en annan stat som är medlem i Antarktisfördraget gäller även för svenska medborgare. Tillståndsproceduren är fokuserad på aktivitetens miljöpåverkan, inte på antalet deltagare och deras nationalitet. Antalet utfärdade tillstånd ska från och med 2007 inte jämföras med tidigare års tillstånd, som är beräknade på antalet personer. Ingen tillsynsverksamhet för svensk verksamhet i Antarktis har förekommit under året.

Antal tillstånd 2006–2008 och kostnader (tkr)

	2007		2008		2009	
	Forskning	Övriga	Forskning	Övriga	Forskning	Övriga
Antalet tillstånd	3	2	1	2	6	2
Kostnad för tillstånd	9	20	33	34	77	18
Kostnad för tillsyn		17		10		0

Kommunikation och dokumentation

Ur regleringsbrevet:

Polarforskningssekretariatet ska redovisa en analys av vilka målgrupper som nåtts av respektive informationskanal och en bedömning av insatsernas resultat.

Polarforskningssekretariatets expeditonsverksamhet presenteras för allmänhet och forskare på bland annat populärvetenskapliga arenor, webbplatsen polar.se samt genom årsbok, broschyrer, nyhetsbrev och pressmeddelanden.

Kontaktverksamhet

Genom utställnings- och mässdeltagande, lärar- och konstnärsprogram samt vid kontakter med medias representanter har kontaktverksamheten nått flera målgrupper. Till stor del har årets evenemang genomförts som samarrangemang med andra organisationer. Under året har polaraktiviteter presenterats för allmänheten på Geologins dag, ForskarFredag, Forskartorget på Bok & Bibliotek och Grenna Museum.

En särskild föreläsning genomfördes på ungdomsbiblioteket PUNKTMedis under den internationella polarveckan, IPY Polar Week, i oktober. Under året har lärare och elever mött polarforskare vid en lärarinspirationskväll på Tekniska museet, vid den Levande frågelådan med polartema på Stockholms universitet samt i sina egna klassrum som resultat av tävlingen Vinn en forskare till klassrummet.

De senaste expeditionerna har på olika sätt framställts i media; tidningsreportage, webbartiklar, nyhetsinslag, radiointervjuer eller som TV-film och -dokumentär.

Polarforskningssekretariatets lärarstipendiater, som nu är tolv till antalet, deltog i Polarveckan i Ånn samt i en workshop på sekretariatet för att arbeta med utveckling och förändring av lärarprogrammet. Förslagen till vidareutvecklingen kommer att presenteras under våren 2010. Inom Oden Southern Ocean 2008/09 deltog en svensk pedagog samt en amerikansk lärare utsedd genom PolarTREC-programmet. På expeditionen LOMROG II fanns ett danskt TV-team ombord för att dokumentera forskningen, och en lärar- och en konstnärsstipendiat arbetade också på isbrytaren Oden. Under året har konstnär och lärare utsetts till Oden Southern Ocean 2009/10.

25-årsjubileet som genomfördes 21–22 oktober 2009 med en polarkavalkad av de gångna årens verksamhet och med en utblick över framtida verksamhet i Arktis och Antarktisk hade drygt 150 deltagare.

Webbplats och trycksaker

Expeditionsverksamheten inom SWEDARP 2008/09 och SWEDARCTIC 2009 har presenterats på webbplatsen. Där finns även omfattande och uppskattade rapporter från arbetet i fält. Utveckling av webbplatsens design och struktur pågår kontinuerligt och har bland annat lett till nya funktioner och ökad tillgänglighet. Avdelningen Forskarsidor, med information till forskare har producerats under året. Besöksstatistik och sökoptimering har utökats.

2008 års Årsbok utkom i mars, denna gång i en större upplaga tack vare den omfattande expeditonsverksamhet som genomfördes under Internationella polaråret 2007–2008 (IPY). Den Levande frågelådan med polartema ledde till en mängd frågor från elever, och svar från forskare, som sammanställdes i en trycksak, Frågor och svar om polarforskning, under våren. Nyhetsbrevet Polaraktualiteter har under 2009 utkommit med sju nummer och har ca 1 000 prenumeranter.

Dokumentation

Under året färdigställdes supplement till Swedish Polar Bibliography för 2008 och publicerades på webbplatsen.

Kommunikation och dokumentation – kostnader (tkr)

	2006	2007	2008	2009
Kontaktverksamhet	557	597	941	2 122
Webbplats	291	424	562	824
Trycksaker	1 045	729	970	1 046
Bibliotek och dokumentation	562	488	566	648
Totalt	2 455	2 238	3 039	4 640

Bilaga

Genomförda expeditioner 2006/07–2009

Program Expedition/projekt	Forskningsområde	Plats	Samarbetspartner
SWEDARP 2006/07			
DML-AGAMES/ANTSYO II	Atmosfärkemi	Wasa och Svea, DML	Tyskland, Japan
DML-AWS	Monitoring, meteorologi	Wasa och Svea, DML	Holland
DML-DROMNET	Monitoring, seismik	Wasa och Svea, DML	Tyskland
DML-GIANT	Monitoring, geodesi	Svea, DML	
DML-MARA	Atmosfärsfysik	Wasa, DML	
AMANDA/IceCube	Neutrinodetektion	Amundsen-Scott, Sydpolen	USA
Oden Southern Ocean	Marin kemi	Södra ishavet	USA
SWEDARCTIC 2007			
Kinnvika vår vinter	Tvärvetenskap	Nordostlandet, Svalbard	Polen, Finland, Norge
Kinnvika sommar	Tvärvetenskap	Nordostlandet, Svalbard	Polen, Finland, Norge
Test-LOMROG, Oden	Maringeologi, oceanografi	Svalbard	
LOMROG, Oden	Maringeologi, oceanografi	Svalbard, Grönland, Arktiska oceanen (Lomonosovryggen)	Danmark, Grönland
Sydgrönlands glaciationshistoria	Kvartärgeologi	Bredefjorden, S Grönland	
Zeppelin	Atmosfärskemi	Ny-Ålesund, Svalbard	Norge
Kommendörsöarna	Zoologi	Ryssland	Ryssland
SOAP	Arkeologi	Nuukfjorden, V Grönland	Danmark, Grönland
LASHIPA 4	Industrihistoria	Grönfjorden, Svalbard	Holland, Ryssland
Bäckraviner	Astrobiologi	Adventfjorden, Svalbard	
LongTerm	Kvartärgeologi	N Grönland	Danmark, Grönland
JASAT	Glaciologi	Tarfala	
Rovfåglar och klimat	Ekologi	Padjelanta, Sverige	
Test-AGAVE, Oden	Hydrotermala källor	Norra ishavet	
AGAVE, Oden	Hydrotermala källor	Arktiska oceanen (Gakkelryggen)	USA
SWEDARP 2007/08			
Oden Southern Ocean	Tvärvetenskap	Södra ishavet	USA
JASE	Glaciologisk travers	Dronning Maud Land	Japan

Program Expedition/projekt	Forskningsområde	Plats	Samarbetspartner
DML-MARA	Atmosfärfysik	Wasa, DML	Finland (logistik)
DML-övrigt	Monitoring, meteorologi, seismik, geodesi	Wasa och Svea, DML	Holland, Tyskland
IceCube	Neutrinodetektion	Amundsen-Scott, Sydpolen	USA
SWEDARCTIC 2008			
Kinnvika vårvinter	Tvärvetenskap	Nordostlandet, Svalbard	Polen, Finland, Norge
Kinnvika sommar	Tvärvetenskap	Nordostlandet, Svalbard	Polen, Finland, Norge
ASCOS, Oden	Atmosfärkemi, meteorologi	Arktiska oceanen	
Arktiska Sverige	Tvärvetenskap	Subarktiska Sverige	
ISSS-08	Oceanografi, marin kemi	Östra Sibriens kust	Ryssland
Bäckraviner	Astrobiologi	Svalbard	Tyskland, USA
LASHIPA 5	Industrihistoria	Grönfjorden, Svalbard	Holland, Ryssland
Valhallfonna	Paleozoologi	Svalbard	Norge
Nordenskiöld Land	Paleobiogeografi	Svalbard	
RINK-APEX	Glaciationshistoria	Grönland	Danmark, Norge
SWEDARP 2008/09			
Oden Southern Ocean	Tvärvetenskap	Södra ishavet	USA
IceCube	Neutrinodetektion	Amundsen-Scott, Sydpolen	USA
LASHIPA 6	Industrihistoria	Prince Olav Harbour, Sydgeorgien	Holland, Norge, Storbritannien
SWEDARCTIC 2009			
Kinnvika vårvinter	Tvärvetenskap	Nordostlandet, Svalbard	Polen, Finland, Norge
Kinnvika sommar	Tvärvetenskap	Nordostlandet, Svalbard	Polen, Finland, Norge
Test-LOMROG II, Oden	Maringeologi	Arktiska oceanen	
LOMROG II, Oden	Maringeologi, zoökologi	Arktiska oceanen (Lomonosovryggen)	Danmark
Projekt fjällräv	Ekologi	Subarktiska Sverige	
Isdynamik och massbalansstudier	Glaciologi	Nordenskiöldbreen /Lomonosovfonna, Svalbard	Norge
RINK-APEX	Glaciationshistoria	Grönland	Danmark

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2009	2008
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	23 076	31 479
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	92 055	67 163
Intäkter av bidrag	3	3 421	3 731
Finansiella intäkter	4	2 122	1 470
Summa		120 675	103 843
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-12 394	-13 455
Kostnader för lokaler		-1 341	-1 231
Övriga driftkostnader	6	-100 027	-93 252
Finansiella kostnader	7	-1 444	-214
Avskrivningar och nedskrivningar		-1 088	-1 018
Summa		-116 293	-109 171
Verksamhetsutfall		4 382	-5 328
Årets kapitalförändring	8	4 382	-5 328

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2009-12-31	2008-12-31
TILLGÅNGAR			
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	9	181	237
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	10	3 939	4 827
Summa		4 120	5 064
Fordringar			
Kundfordringar		211	74
Fordringar hos andra myndigheter	11	454	548
Övriga fordringar		140	8
Summa		805	630
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	367	373
Övriga upplupna intäkter		24	0
Summa		391	373
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	352	-861
Summa		352	-861
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	14	22 439	19 865
Kassa och bank		16	4 665
Summa		22 455	24 531
SUMMA TILLGÅNGAR		28 123	29 737
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	15	1 938	2 576
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		4 382	-5 328
Summa		6 320	-2 752
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	16	4 120	5 064
Skulder till andra myndigheter	17	13 012	16 608
Leverantörsskulder		619	517
Övriga skulder	18	244	4 868
Summa		17 996	27 057
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	19	1 388	4 762
Oförbrukade bidrag	20	2 419	670
Summa		3 808	5 432
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		28 123	29 737

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)		Ingående över- förings- belopp	Årets tilldelning enl regle- ringsbrev	Utnyttjad del av medgivet överskri- dande	Indrag- ning	Totalt dispo- nibelt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
	Not							
Uo 16 3:6 Ramanslag ap.1 Polarforskningssekretariatet	21	861	26 553	0	-3 292	24 122	-23 719	402
Uo 26 1:4 Ramanslag Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning ap.132 Polarforskningssekretariatet	22			3 292		3 292	-3 292	0
Summa		861	26 553	3 292	-3 292	27 414	-27 011	402

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Polarforskningssekretariatets bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

Efter brytdagen har fakturor överstigande 10 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Övergång till kostnadsmässig anslagsavräkning

De nya reglerna om kostnadsmässig anslagsavräkning från och med den 1 januari 2009 innebär att kostnader, inte utgifter, avräknas anslag.

För att anslagsmässigt hantera periodiseringar som gjordes i årsbokslutet 2008 har Polarforskningssekretariatet fått en anslagspost under det särskilda anslaget Uo 26 1:4 ap.132, Övergångseffekter av kostnadsmässig avräkning. Dessa periodiseringar, 3 292 tkr, har inte påverkat resultaträkningen under år 2009, utan bokförts direkt mellan posten Balanserad kapitalförändring och det särskilda anslaget. Polarforskningssekretariatet har även korrigerat för lågt redovisad övergångseffekt, 339 tkr. Detta har påverkat anslaget Uo 16 3:6 ap.1. Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2008, 1 058 tkr, har år 2009 minskat med 304 tkr.

Upplysningar om avvikelser

Avvikelser från ekonomiadministrativa regler

I enlighet med regleringsbrevet för 2009 får Polarforskningssekretariatet ta ut avgifter för polarforskningsexpeditioner utan den begränsning som följer av 4 § andra stycket avgiftsförordningen (1992:191). Avgifterna skall beräknas så att minst full kostnadstäckning uppnås.

Upplysningar av väsentlig betydelse

Polarforskningssekretariatet har i regleringsbrev för 2010 fått i uppdrag att förhandla och teckna avtal med Kungl. Vetenskapsakademien om övertagande av Abisko Naturvetenskapliga station (ANS). För finansiering av övertagandet har sekretariatet fått 4 125 tkr från anslaget 3:10 Särskilda utgifter för forskningsändamål under utgiftsområde 16. Övertagandet planeras ske den 1 april 2010.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas byggnader samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk

livslängd som uppgår till lägst tre år.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod.

Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Elektriska apparater Datorer och kringutrustning Övriga kontorsmaskiner
5 år	Maskiner och fordon Bostadsmodul Inredningsinventarier
10 år	Byggnader (stationen Wasa i Antarktis)

Tillämpad avskrivningstid för datorer gäller inte bärbara datorer eller datorer som används under expeditioner. Dessa kostnadsförs vid anskaffningstillfället.

Avvikande avskrivningstid, 10 år, gäller en maskin inköpt 2005 samt ett fordon köpt 2006.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Ledamöter i insynsrådet/ andra styrelseuppdrag

	Ersättning
Tom Arnbom/-	450 kr
Ann-Britt Edfast/-	-
Annika Nilsson/ Formas Standing Expert Committee, Responses to climate change in society and nature	450 kr
Lennart Nordh/-	450 kr
Lars Rahm/-	900 kr
Eva Samakovlis/ Ledamot i expertgruppen för miljöstudier på finansdepartementet	450 kr

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag

	Lön
Anders Karlqvist/- Inga förmåner	712 374 kr

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2009	2008
Totalt	1,8	1,6
Andel 60 dagar eller mer	61,3	66,2
Kvinnor	2,8	3,4
Män	0,7	0,2
Anställda - 29 år	0,0	0,0
Anställda 30 år - 49 år	2,5	2,2
Anställda 50 år -	1,1	0,9

Noter

(tkr)

Resultaträkning

		2009	2008
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	23 076	31 479
	Summa	23 076	31 479
<p>Summa Intäkter av anslag (23 076 tkr) skiljer sig från summa Utgifter (27 011 tkr) enligt anslagsredovisningen. Skillnaden (3 935 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009 (-304 tkr), total övergångseffekt med anledning av införandet av kostnadsmässig anslagsavräkning (- 3 292 tkr) samt korrigerig av för lågt redovisad övergångseffekt (-339 tkr). Dessa poster har belastat anslaget men inte bokförts som kostnader i resultaträkningen.</p>			
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	404	274
	Intäkter av uppdragsverksamhet, tjänsteexport	91 145	66 546
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	506	343
	Summa	92 055	67 163
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Intäkter av bidrag från Utrikesdepartementet	160	160
	Intäkter av bidrag som erhållits från annan statlig myndighet, Kammarkollegiet, år 2009 enl. prop 2008/09:1 utg. omr. 16.	2 054	0
	Intäkter av bidrag från andra statliga myndigheter	20	3 231
	Intäkter av bidrag från internationella organisationer	1 187	340
	Summa	3 421	3 731
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränteintäkter räntekonto i Riksgäldskontoret	164	895
	Övriga finansiella intäkter, valutakursvinster	1 958	575
	Summa	2 122	1 470
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	8 308	8 471
	Övriga kostnader för personal	4 086	4 984
	Summa	12 394	13 455
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Hyra av isbrytaren Oden, Sjöfartsverket	90 544	83 579
	Övriga driftkostnader	9 483	9 673
	Summa	100 027	93 252
Not 7	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	33	200
	Övriga finansiella kostnader, valutakursförluster	1 411	14
	Summa	1 444	214

	2009	2008
Not 8 Årets kapitalförändring		
Avgiftsfinansierad verksamhet, överskott	4 382	-2 106
Periodiseringsdifferenser	0	-3 222
Summa	4 382	-5 328

Balansräkning

	2009-12-31	2008-12-31
Not 9 Byggnader, mark och annan fast egendom		
Ingående anskaffningsvärde	5 578	5 300
Årets anskaffningar	0	278
Summa anskaffningsvärde	5 578	5 578
Ingående ackumulerade avskrivningar	-5 342	-5 300
Årets avskrivningar	-56	-42
Summa ackumulerade avskrivningar	-5 398	-5 342
Utgående bokfört värde	181	237
Not 10 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
Ingående anskaffningsvärde	15 611	15 292
Årets anskaffningar	144	783
Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-464
Summa anskaffningsvärde	15 755	15 611
Ingående ackumulerade avskrivningar	-10 784	-10 271
Årets avskrivningar	-1 032	-977
Årets utrangeringar, avskrivningar	0	464
Summa ackumulerade avskrivningar	-11 816	-10 784
Utgående bokfört värde	3 939	4 827
<p>Jämförelsevärden avseende Ingående anskaffningsvärde och Ingående ackumulerade avskrivningar har korrigerats. Utgående bokfört värde 2008 är oförändrat.</p>		
Not 11 Fordringar hos andra myndigheter		
Fordran ingående mervärdesskatt	208	238
Kundfordringar hos andra myndigheter	230	159
Övriga fordringar hos andra myndigheter	16	151
Summa	454	548
Not 12 Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyreskostnader	151	301
Övriga förutbetalda kostnader	216	72
Summa	367	373

	2009-12-31	2008-12-31
Not 13 Avräkning med statsverket		
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-861	-390
Redovisat mot anslag	27 011	31 479
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-29 845	-31 949
Återbetalning av anslagsmedel	3 292	0
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-403	-861
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	1 058	-
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-304	-
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	754	
Summa Avräkning med statsverket	352	-861
Not 14 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	22 439	19 865
Summa	22 439	19 865
Beviljad räntekontokredit	3 900	3 900
Not 15 Balanserad kapitalförändring		
Ingående balans	2 576	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen 2008 exkl. tj.exp.	-3 222	
- avgår skuld avseende semesterdagar intjänade före 2009	1 058	
- avgår övergångseffekter kostnadsmissig anslagsavräkning	3 292	
- avgår korrigering av för lågt beräknad övergångseffekt	339	
Avgiftsfinansierad verksamhet, tjänsteexport, underskott 2008	-2 106	4 045
Periodiseringsdifferenser	0	-1 469
Summa	1 938	2 576
Not 16 Lån i Riksgäldskontoret		
Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
Ingående balans	5 064	4 979
Under året nyupptagna lån	144	1 103
Årets amorteringar	-1 088	-1 018
Utgående balans	4 120	5 064
Beviljad låneram enligt regleringsbrev	6 000	6 000
Not 17 Skulder till andra myndigheter		
Fakturor Sjöfartsverket avseende hyra av Oden	12 200	16 000
Leverantörsskulder andra myndigheter	556	312
Övriga skulder till andra myndigheter	256	296
Summa	13 012	16 608

		2009-12-31	2008-12-31
Not 18	Övriga skulder		
	Personalens källskatt	228	203
	Övriga skulder, avräkningskonto valutakonto. Motkontering, se posten Kassa och bank.	16	4 665
	Summa	244	4 868
Not 19	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner och löner inklusive sociala avgifter	1 106	1 202
	Upplupna kostnader Sjöfartsverket	0	3 262
	Övriga upplupna kostnader	282	298
	Summa	1 388	4 762
Not 20	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet, Kammarkollegiet, år 2009 enl. prop 2008/09:1 utg. omr. 16.	1 946	20
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer, University Corporation for Atmospheric Research (UCAR) och Australian Antarctic Division.		
	Summa	473	650
		2 419	670

Anslagsredovisning

**Not 21 Uo 16 3:6 ap.1
Polarforskningssekretariatet**

Enligt regeringsbeslutet 2009-05-28, Fi2009/4428, har Polarforskningssekretariatet gjort en indragning av anslagsmedel med 3 292 tkr motsvarande övergångseffekten. Indragningen har gjorts den 25 juni 2009.

Enligt regleringsbrevet disponerar Polarforskningssekretariatet en anslagskredit på 1 328 tkr. Under 2009 har myndigheten inte utnyttjat krediten.

Myndigheten får disponera hela det ingående överföringsbeloppet från föregående år enligt årets regleringsbrev.

Anslaget är räntebärande.

**Not 22 Uo 26 1:4 ap.132
Övergångseffekter av kostnadmässig avräkning,
Polarforskningssekretariatet**

Enligt regeringsbeslutet 2009-05-28, dnr FI2009/4428, har Polarforskningssekretariatet tilldelats rätten att överskrida anslagsposten under anslaget med 3 292 tkr.

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA

UPPGIFTER

(tkr)	2009	2008	2007	2006	2005
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	6 000	6 000	6 000	6 000	4 000
Utnyttjad	4 120	5 064	4 979	5 965	2 383
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	3 900	3 900	5 490	3 803	3 803
Maximalt utnyttjad	0	0	770	3 199	2 598
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	164	895	521	32	75
Räntekostnader	0	0	0	18	6
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev *	83 500	52 000	29 900	50 050	0
Avgiftsintäkter *	91 145	66 546	79 998	26 899	0
Övriga avgiftsintäkter	910	617	222	821	4 598
Anslagskredit					
Beviljad	1 328	1 597	1 288	1 276	0
Utnyttjad	0	0	0	151	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	402	861	390	0	420
varav intecknat	0	861	0	0	420
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	20	21	19	17	14
Medelantalet anställda (st)	25	20	23	17	15
Driftkostnad per årsarbetskraft **	5 688	5 140	6 296	1 515	4 108
Kapitalförändring***					
Årets	-4 382	-5 328	-7 875	29 806	-21 682
Balanserad	-1 938	2 576	10 451	-20 238	1 444

* Avser tjänsteexport exkl. finansiella intäkter fr.o.m. år 2006.

** Antalet årsarbetskrafter och driftkostnad per årsarbetskraft varierar kraftigt beroende på expeditionsverksamhetens omfattning respektive år.

*** Fr.o.m. år 2009 avräknas anslaget kostnadsmässigt. Årets kapitalförändring år 2009 består enbart av resultatet för den avgiftsfinansierade verksamheten.

Balanserad kapitalförändring från 2008 har reglerats i samband med övergången till kostnadsmässig anslagsavräkning.

Belopp avseende semesterlöneskulden t.o.m. 2008 har förts till posten Avräkning med statsverket och övriga periodiseringar har reglerats under det särskilda anslaget på utgiftsområde 26. Resterande balanserad överskott består av det ackumulerade resultatet avseende tjänsteexporten.

Differens 883 tkr avseende Balanserad kapitalförändring 2007 beror på korrigerings av tidigare fel.

Underskrift

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 18 februari 2010

Björn Dahlbäck
Föreståndare